

Er du klædt på
til dit arbejdsliv i
efteråret?

 FORUM

Forside (/)

Helt vildt fucked

Skrevet af

(/Martin-
Lund)

Martin Lund (/Martin-Lund)

Skriverådet - hjælper dig med at gøre dit skriftsprog bedre (/Martin-Lund)

(/Martin-Lund)

37 artikler

23 indlæg

Jørn Lund balancerer perfekt mellem gru og glæde i Helt vildt fedt. Og jeg har lovet min redaktør en abc med stikord fra bogen.

Er du klædt på
til dit arbejdsliv
i efteråret?

 FORUM

Helt vildt fedt samler Jørn Lunds seneste sprogskriverier i Politiken. I alt 30 causerende essays om alt fra kiksede tømmerfirmasloganer til dårlig kommunikation hos DSB. Vores kære Kforum-redaktør bad mig lave en smart abc. Yeah right! Og så kunne man sidde der og lave et resume af hver essay eller et søgt udpluk af ord og begreber fra det foreliggende konglomerat af en bog. Jeg holder min kontrakt og laver en abc, men først en begejstret anmeldelse og et par smagsprøver.

Jørn Lund har kant

Min forventning var egentlig at Jørn Lund ligesom de fleste andre sprog-fessorer rundet af 60'erne og 70'erne ville antage en overpragmatisk positiv pædagogik over for sprogets mere og mindre gode udviklinger: Kort sagt at han ville aflede ethvert problem med hyggelig humor. Men min noget negative forventning er heldigvis gjort til skamme. Jørn Lund har kant, og han lader sin personlige smag og dømmekraft spille med. Balancen mellem bedrevidende

brokkehoved og nysgerrig forandringsoptimist er simpelthen sublim. Og sammen med en solid viden og sproghukommelse gør det altså Jørn Lunds skrivelser vedkommende i en klasse for sig selv.

Min eneste anke mod fagpersonen Jørn Lund i denne sammenhæng er at han fortsat – som en af de få der burde vide bedre – bekender sig til det tåbelige konventionelle grammatiske komma. Da jeg, trods mit efternavn og sproginteresse, ikke er i umiddelbar familie med manden, har jeg desværre ingen sanktionsmuligheder. Men bortset fra det skriver han godt, og teksterne er i denne samlede bogudgave faktisk betydeligt bedre til at lutre sindet end de er på Politikens sværtede papir, hvor påstanden om påtrængende nyhedsværdi jager med én, ligesom fornemmelsen af bagvedliggende politisk kliche.

Lunet og humoren er til stede hele tiden, men tilpas tør. Min yndlingspassage er denne:

Flere og flere går på *aktion* i stedet for *auktion*. Forvekslingen går altid den vej: Jeg har aldrig hørt nogen tale om "voldelige auktioner", hvad der åbenbart afspejler en vis begrænsning i mine sproglige næringsveje, eftersom Google har 10 forekomster af "voldelige auktioner". Man ser for sig auktionarius på Bruun Rasmussens Auktioner tage hammeren i den anden hånd og gå løs på kongeligt porcelæn, mahogniskabe, teknobiler og Flora Danica-fade, mens det grå guld og sølv søger dækning bag kommoder og dragkister fra 1700-tallet.

Og denne her er en sand perle:

Alle gode ønsker for dem, der vil sikre omsorgen for børn og gamle. Men kan vi ikke snart få en pause fra udtrykket *flere hænder*, som på få måneder er blevet en national kliché med 110.000 hits på Google? Vi har hørt om disse hænder, som undertiden ligefrem er *varme hænder*, og som snart står i fare for at blive opfattet som *klamme hænder*.

Nu gør det jo ikke sagen bedre, at antallet af eftersøgte hænder ofte falder sammen med antallet af eftersøgte medarbejdere, og tanken om enarmet plejepersonale er noget distraherende. Det er lettere at yde en indsats med to hænder.

Essayene bliver ikke dårligere af en smule politisk kant, for kald os bare ordkløvere, men ord skaber virkelighed, og det forhold er vigtigt at analysere:

Lad bare Dyremose kalde den private sektor for samfundets motor, men grundlaget for den vækst, sektoren kan tilbyde, er ikke desto mindre en veludviklet offentlig sektor: et system, der tager sig af børnene fra de er helt små, veluddannede lærere, læreanstalter, hospitaler en effektiv infrastruktur osv. Hverken en tobaks- og vinhandler fra den private sektor eller en kommunikationsrådgiver i TDC er eksempelvis en større "motor" for væksten i samfundet end en pædagog, en sygeplejerske eller en forsker.

De bliver heller ikke dårligere af småtabuiseret brokkeri, som i

slutningen af essayet "Kursus i dårlig kommunikation":

Bedre bliver det ikke af de usle rammer, sprog og kommunikation udfolder sig i. Rulletrapper og elevatorer er planmæssigt ude af drift, venterum gennemgående erobrede af posemænd og -koner og ulidelige at opholde sig i på grund af lugten af urin. Trappebelysningen er ofte defekt, kort sagt, DSB S-tog er blevet en skod-virksomhed, for nu at sige det på nydansk. Og kommunikere, det kan de i hvert fald ikke. Det kan man lære meget af!

Den lovede abc

Og så kommer vi til den passage min abc vil tage udgangspunkt i:

Den skarpsindige og muntre sprogmand Kaj Bom skrev eksempelvis i Dansk i dag (1955) om nogle ord, der ville få et kort liv i dansk sprog, og omtalte i den forbindelse *teen-ager* (med bindestreg): "Jeg tror, jeg tør love, at vore dages manufakturduftende *teen-ager* vil få en lignende ublid skæbne. Modersmålet en tålmodig og overbærende dame, men kritikløs er hun ikke." En af grundene til profetien var, at udtalen af dette ord ikke skulle være egnet for danske taleorganer. Men man kan jo så over 50 år senere konstatere, at vi har vænnet os ganske godt til engelske låneord.

Ja, det kan man jo konstatere. Men man kan da godt undre sig over at vi byder ord velkomne i dansk som benytter sig af fonemer der egentlig er fremmede for dansk. Her er en lille abc over nyere ord som med engelsk udtale (men gerne dansk bøjning) har bredt sig eller er på vej til at brede sig til almindeligt domæne- og slang-fri dansk:

A: aerobics, awareness, audition

B: bias, boost, brainstorm, break, buzzword

C: case, coaching, commitment, community, corny, credit

D: deal, (at) downloade

E: event

F: fake, FAQ, feeds, fucked up

G: gadget, game, ghostwriter, gold digger

H: hands-on-erfaring, happy hour, hey, hooked, (at) hype

I: IRL

J: (at) joke

K: key account manager, kick, kinky

L: life coach, light-produkter, line up, live, login

M: mainstream, max

N: (at) namedroppe

O: off-day

P: peak, performance, phoner, (at) please, power nap

Q: Q & A

R: rating, reality check

S: stalker, star fucker, sitcom

T: (at) tease, (et) treat, trendy, tricky

U: unit, (at) upgrade, underdressed, underdog

V: vibes

W: wake-up call, webmaster, wellness, whatever

X: X Factor (udtales omvendt, nemlig på dansk: X-faktor).

Y: yes

Z: zoo

"Yes" er egentlig paradoksalt og burde ikke være med på listen, akkurat som anden bevidst og overflødig slåen over i engelsk ikke er det: "Get a life", "take care" osv. Men "yes" er nu en gang optaget i dansk retskrivning – hvorved en af pointerne ved udtrykket, nemlig at slå over i engelsk, går tabt. Dansk Sprognævn ved ikke altid hvad de gør. Vi er jo efterhånden tosprogede, så hvis "yes" kan, kan sådan set hele det engelske sprog optages i den danske ordbog. Why not?

At udtrykket "fucked up" er blevet en indgroet del af mit eget uformelle dansk, opdagede jeg selv en dag hvor jeg overvejede om jeg så skulle skrive "up" eller fordanske det til "op". "Fucked op" ville virkelig være "fucked up".

Why?

Well, en gennemhullet og småsøgt liste, men ikke desto mindre en liste til eftertanke. Hvorfor taler vi engelsk? Selv om farfar-kasketter for længst er blevet *in* igen, udtaler vi stadig "burger" på engelsk i stedet for på gammeldags dansk. Hvorfor bliver det ved at være *cool*? At vi udtaler ordene på udansk, ses tydeligt ved den engelske udtale af R forrest på tungen. Det findes ikke på dansk, dansk accent kendes bl.a. på at "reason" udtales som de chokoladebetrukne karameller "Riesen" – med R'et bagest på tungen.

Jeg er ikke bange for det her på sprogets vegne. Den dag vi bliver trætte af engelsk, er det jo netop meget nemt at udpege og udrydde på grund af den engelske udtale. Langt mere er der grund til at frygte engelsk hvis nogen tror at ordstillingen kan oversættes en til en, eller hvis navneordsfragmenteringen slår rod i Dansk Sprognævn. På sin vis har den allerede gjort det. Hvorfor skal vi skrive "science fiction" i to ord når vi ikke har et ord for det på dansk? Nå ja, måske fordi det stadig udtales på engelsk. Hermed kan konstateres at vi slår over i engelsk for at udtrykke os på dansk. Det er helt vildt fucked!

"Helt vildt fedt" af Jørn Lund
Gads Forlag, 2008, 1. udgave
104 sider
149,00 kr.

Køb bogen her (http://www.gads-forlag.dk/product_detail.aspx?productid=330&ReturnUrl=/default.aspx)